

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
The Relationship between Leadership Styles and Academic Administration of Administrators
in Schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3

ยุพิน คงเพชรศักดิ์ (Yupin Kongphetsak)¹ นันทิยา น้อยจันทร์ (Nuntiya Noichun)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ตามลำดับ (2) ระดับสภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำรายด้านกับการบริหารงานวิชาการในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวกทุกด้าน โดยภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการมากกว่าภาวะผู้นำด้านอื่นๆ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การบริหารงานวิชาการ

1 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

2 รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study relationship between leadership styles and academic administration of administrators in schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3. The samples were 306 teachers under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. Data analysis was done through percentage, means, standard deviation and Pearson's product moment correlation. The results were as follows: 1) Leadership styles of administrators in schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3 were at a high level. According to each aspect it was at a high level starting from the top three means: (1) power leadership and leadership aim of completion, (2) leadership support, and (3) leadership to participate. 2) Academic administration of administrators in schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3 was at a high level. According to each aspect it was at a high level starting from the top three means: (1) the development of quality assurance in education and encouragement and support for individuals, families, organizations and academic institutions that provide education, (2) the development of the learning process, and (3) the measurement and evaluation, and credit transfer. 3) Positive relationship between leadership styles and academic administration of administrators in schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3 was at a moderate level. Leadership styles and academic administration of administrators showed overall positive relationship. Administrators' leadership styles in leadership aim of completion had more positive relationship than other aspects of leadership styles.

Keywords: Leadership styles, Academic administration

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 35) ซึ่งงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่งของการบริหารการศึกษา เพราะเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความรู้ เป็นงานหนึ่งที่ตั้งอยู่ในขอบข่ายและภารกิจของการบริหารการศึกษา ที่ประกอบด้วยงานต่างๆ จำนวนหลายงานด้วยกัน การดำเนินงานด้านวิชาการจึงต้องปฏิบัติในลักษณะของการบริหาร ที่เรียกว่า การบริหารงานวิชาการ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น. 13)

จากสภาพปัจจุบัน งานวิชาการได้เจริญรุดหน้าไปมากอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดสภาพความเหลื่อมล้ำกันมากที่สุด จนเกิดวิกฤตทางด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาในเมืองกับชนบท คุณภาพการศึกษาของไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน เด็กและเยาวชนไทยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ความสามารถทางวิชาการ โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ไม่ได้มาตรฐาน ขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากนั้นวิธีการสอนของครูจะใช้วิธีการบอกความรู้โดยยัดยัดเป็นตัวยัด ไม่ยึดผู้เรียนเป็นตัวยัด จึงไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเผชิญและแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งความด้อยคุณภาพมีเหตุปัจจัยมาจากความบกพร่องและความด้อยคุณภาพของปัจจัยการผลิตด้านครู ความไม่ทันสมัยของหลักสูตร เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ปรับปรุงให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและการเตรียมตัวเพื่ออนาคต วิธีการเรียนการสอนใช้รูปแบบเดิมๆ เน้นแบบท่องจำ มีการปรับปรุงน้อยมาก เนื่องจากขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลไม่ได้มาตรฐาน ขาดระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง และที่สำคัญอย่างยิ่งคือขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาและระดับสูง ผู้บริหารให้ความสนใจกับงานอื่นๆ ของสถานศึกษามากกว่างานวิชาการ ซึ่งเป็นเครื่องบอกเหตุได้ว่างานวิชาการกำลังจะตกต่ำและด้อยคุณภาพ จึงเห็นได้ว่า สภาพปัจจุบันปัญหาของงานวิชาการนั้น หากสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรหลักในการจัดการดำเนินงานด้านวิชาการมีจุดอ่อนหรือบกพร่องไป จะเป็นสาเหตุให้ประสิทธิภาพของงานวิชาการด้อยลง และส่งผลต่อประสิทธิผลของงานวิชาการให้ตกต่ำลงไปด้วย หรืออาจเรียกว่าการศึกษาด้อยคุณภาพ การศึกษาคุณภาพต่ำ หรือการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น. 16-20) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดลำดับความสำคัญของภารกิจสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญอันดับแรกสุดคือ การบริหารงานวิชาการ (จันทร์ณี สงวนนาม, 2551, น. 140)

งานบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีขอบข่ายกว้างขวาง ล้วนเป็นงานที่ต้องเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานวิชาการให้เป็นไปอย่างราบรื่น ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับให้มากที่สุด ในขณะที่ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น. 27) ดังนั้น ในการที่จะดำเนินการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บริหารและจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดี และเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต (ธีระ รุญเจริญ, 2553, น. 168) เพราะงานวิชาการในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทสามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ด้วยความเอาใจใส่ดูแลของผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งหากจะมอบหมายให้คนใดคนหนึ่งกระทำการแทนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะบุคคลที่มอบหมายไปนั้นเขาไม่มีอำนาจโดยตรงในการให้ทุนหรือให้โทษแก่ผู้สอน โดยหลักการบริหารงานวิชาการในเชิงพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจที่จะใช้ประกอบเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้มีความเจริญก้าวหน้า และทันสมัยต่อการบริหารงานในสถานศึกษาของตนให้บรรลุความสำเร็จในด้านวิชาการต่อไป ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของงานวิชาการในสภาพนั้นๆ ในทุกระดับ เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้ตรงประเด็นและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น. 38-39)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบและดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 199 โรงเรียน รับผิดชอบการบริการและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น) ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วยอำเภอไพศาลี อำเภอท่าตะโก อำเภอหนองบัว อำเภอดงเจริญ อำเภอตาคลี มีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยครูและบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพ สามารถบริหารจัดการศึกษาที่ทันสมัยก้าวไกลสู่อาเซียน ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อันแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารจะต้องมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านวิชาการให้มีประสิทธิผลที่สูง ซึ่งต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะต้องมุ่งใจครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีส่วนร่วมในการพัฒนางานทางด้านการศึกษาร่วมกัน ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน และการพัฒนางานวิชาการร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและพัฒนากิจการบริหารงานวิชาการให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (และกรอบแนวคิดการวิจัย ถ้ามมี)

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 199 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 1,465 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากด้วยการสุ่มแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 และ 0.99 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับภาวะผู้นำ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1.	ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ (x_1)	4.13	.63	มาก	1
2.	ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (x_2)	3.94	.81	มาก	3
3.	ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (x_3)	3.90	.77	มาก	4
4.	ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน (x_4)	4.13	.73	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.02	.68	มาก	

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) และเมื่อแยก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา, การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, การพัฒนากระบวนการเรียนรู้, การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน, การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน, การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น, การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, การพัฒนาแหล่งเรียนรู้, การแนะแนวการศึกษา, การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1.	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.07	.62	มาก	7
2.	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.18	.68	มาก	3
3.	การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.17	.62	มาก	4
4.	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.96	.62	มาก	10
5.	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.94	.61	มาก	11
6.	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.05	.66	มาก	8
7.	การนิเทศการศึกษา	3.91	.81	มาก	12
8.	การแนะแนวการศึกษา	3.98	.79	มาก	9
9.	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.19	.67	มาก	2
10.	การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.15	.70	มาก	5
11.	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	4.14	.75	มาก	6
12.	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.19	.66	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.08	.60	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (.786) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 รายด้าน กับการบริหารงานวิชาการในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

บริหารงานวิชาการในทางบวก ระหว่าง .631-.845 โดยภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการมากกว่าภาวะผู้นำด้านอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำ	การบริหารงานวิชาการ												รวม
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y ₁₀	Y ₁₁	Y ₁₂	
X ₁	.582 **	.711 **	.617 **	.560 **	.710 **	.722 **	.658 **	.728 **	.694 **	.641 **	.583 **	.630 **	.743 **
X ₂	.508 **	.579 **	.533 **	.417 **	.678 **	.572 **	.605 **	.702 **	.525 **	.570 **	.459 **	.508 **	.631 **
X ₃	.539 **	.654 **	.551 **	.487 **	.702 **	.643 **	.638 **	.799 **	.618 **	.654 **	.514 **	.571 **	.699 **
X ₄	.786 **	.796 **	.792 **	.655 **	.712 **	.668 **	.707 **	.829 **	.719 **	.780 **	.760 **	.787 **	.845 **
รวม	.651 **	.737 **	.671 **	.569 **	.758 **	.700 **	.704 **	.828 **	.687 **	.714 **	.622 **	.672 **	.786 **

หมายเหตุ ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าได้ ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งครูสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ตามลำดับ จากผลการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานและใช้อำนาจในการทำงานที่ถูกต้องเป็นสำคัญ โดยกำหนดเป้าหมายของงานและความคาดหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาไว้สูง และเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังคำกล่าวของ House (รีอบบินส์, สตีเฟนส์ พี, 2550, น. 239-242) ที่ว่า ผู้นำที่ใช้อำนาจจะเป็นผู้นำประเภทเน้นงาน คือจะเป็นผู้บอกผู้ปฏิบัติงานว่าผู้นำคาดหวังอะไรจากผู้ปฏิบัติงาน จะเป็นผู้ที่กำหนดแผนการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน เวลาทำงานสำเร็จ และจะชี้แนะวิธีการทำงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ บุญธรรม (2553) ที่ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติญา ดอนสำราญ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มีความเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ จากผลการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นสำคัญ และถือเป็นงานหลักของสถานศึกษา มีการดำเนินงานที่คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรพรรณ ทองปั้น (2552) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 พบว่า โรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ (2548) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 รายด้าน กับการบริหารงานวิชาการในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก โดยภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการมากกว่าภาวะผู้นำด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาโดยตรง ถึงแม้ว่าจะส่งผลในระดับปานกลางก็ตาม ดังนั้น การที่จะทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำที่เด่นชัดทั้งในเรื่องการทำงาน และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติญา ดอนสำราญ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ (2548) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วม และแบบเน้นความสำเร็จ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารควรมีการหลอมรวมแนวคิดของคณะครูให้เป็นหนึ่งเดียว ให้ความสำคัญต่อแนวคิดของครูทุกคน กระตุ้นให้คณะครูแสดงความคิดเห็นในการประชุม ร่วมกันชื่นชมผลสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสำเร็จร่วมกัน

1.2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารควรมีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมากขึ้น จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.4 ควรศึกษาถึงบทบาทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการสร้างเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2.). กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์.
- จิทธิญา ดอนสำราญ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ณัฐพงศ์ บุญขามย์. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3. (พิมพ์ครั้งที่ 6.). กรุงเทพมหานคร : นวสาส์นการพิมพ์.
- พิรพรรณ ทองปั้น. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ร็อบบินส์, สตีเฟนส์ พี. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์การ, แปลจาก Management. โดย วิรัช สงวนวงศ์วาน. กรุงเทพฯ : วิ.พรินท์ (1991).
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. นนทบุรี : ไทยร่มเกล้า.
- สุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.